

Peter Lange

Pavel Šimák: Franz Kafka – známý neznámý

Stejně jako každý rok obdržela porota v polovině července od Fondu budoucnosti digitální přístup k příspěvkům zaslaným do soutěže o novinářskou cenu. Jak to členové poroty obvykle dělají, prošel jsem si nejprve seznam, abych se dozvěděl, kolik příspěvků přišlo tentokrát a jaká jsou témata. A pak jsem se zastavil u devatenácté pozice: televizní pořad o Franzi Kafkovi. Aha, dává to smysl, letos přece máme Kafkův rok. Jasně. Ovšem po celovečerním filmu, televizním seriálu a záplavě příspěvků ve všech médiích se začne vkrádat myšlenka: Byl tento film ještě vůbec zapotřebí? Odpověď po jeho zhlédnutí zní jednoznačně: Ano!

Pavel Šimák nám chce představit Franze Kafku v podobě, která téměř vymizela za všemi mýty, turistickým kýčem a domnělými jistotami spojenými s tímto autorem. Podářilo se mu to skvěle. Šimák sleduje jeho biografii: rodinu, konflikt s otcem, práci v pojišťovně, okruh přátel, ženy v jeho životě, nemoc. To vše na pozadí velkých společensko-politických zvrátů před první světovou válkou a po ní. Poznáváme přitom Franze Kafku, který v žádném případě nebyl chmurným samotářem, jak se často vyvozuje z jeho děl. Vyvozovat závěry o autorovi z jeho děl stejně není správné. Tento Franz Kafka měl smysl pro humor, absurditu a grotesku a byl vtipný. Dozvídáme se, jak se jeho styl psaní liší od ostatních pražských autorů, že neměl za vzor žádného z německých kolegů, nýbrž Francouze Gustava Flauberta, což je další překvapení. Šimák s pomocí kafkovských badatelů, jako je Rainer Stach nebo Tomáš Kraus, hravým způsobem vyvrací některé mýty o Kafkovi, a to včetně těch pevně zakořeněných. Například že se Kafka setkal s Albertem Einsteinem ve Fantově domě na Staroměstském náměstí. Když půjdete kolem tohoto domu a všimnete si pamětní desky, nevěřte jí ani slovo! Ti dva sice v tomto domě skutečně byli, ale v úplně jiných letech a nikdy se neviděli.

Obzvláště fascinující je skutečnost, že se právě Franz Kafka a jeho dílo stali o několik desetiletí později výchozím bodem Pražského jara. Sledujeme historické filmové záběry z legendární kafkovské konference. Moc anonymní byrokracie a její absurdní působení na každodenní život jednotlivce – tato „kafkárna“ byla realitou i během socialistického režimu.

Pavel Šimák využívá všech možností, které má filmař k dispozici: archivních materiálů a svědectví pamětníků, odborníků z Francie, Německa a Česka a také grafických triků. To vše je umně skloubeno do montáže, která je neuvěřitelně lehká a zábavná, a díky tomu – přestože trvá přes 50 minut – není zdoluhavá. Poznávat tohoto Franze Kafku je zkrátka velký zážitek.

Česko-německou novinářskou cenu 2024 v kategorii multimédia v českém jazyce tak získává dokument „Franz Kafka: známý neznámý“, který pro Českou televizi a stanici ARTE vytvořil Pavel Šimák. Srdečně gratulujeme!

přeložila Barbora Hudcová